

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/356
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.4.2024/40
Karar Numarası : 2024/362
Başvuran : O. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın nakil edildikten sonra reçete edilen ilacı temin edemediği, yasak olduğu belirtilen ilacı başka koşullardaki mahpusların kullanabildiği, Beyin Cerrahi Polikliniğine sevk edilemediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 10/1/2023 tarihinde Akşehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini, nakledilmeden bir gün öncesinde Akşehir Devlet Hastanesinde *apranax plus* isimli ilacın kendisine reçete edildiğini, bir gün sonrasında nakledildiğinden dolayı Kurumun reçetede ilacı temin edemediğini,

b. Hâlihazırda bulunduğu Kurum doktorundan reçetenin fotokopisini göstererek ilacın temin edilmesini rica ettiğini ancak olumlu cevap alamadığını, bu nedenle reçeteyi doktorun elinden geri alıp revirden çıkarak bekleme salonuna geçtiğini,

c. 15/2/2023 tarihinde revire tekrar çağrıldığını, reçeteyi alıp çıkması nedeniyle infaz ve koruma memurlarının tehdidine maruz kaldığını, sonrasında memurlarla konuşarak olayı çözdüklerini ancak doktorun tavrı nedeniyle mağduriyet yaşadığını, bulunduğu koşullarda kendisine yasak olduğu gerekçesiyle verilmeyen ilacın aynısını kullanan başka mahpusların bulunduğunu,

ç. Ayrıca, revir doktorundan bel ve boyun rahatsızlığı nedeniyle Beyin Cerrahi Polikliniğine sevk edilmesini talep ettiğini ancak bunun da yasak olduğu cevabını aldığını, başka bir mahpusun ise söz konusu polikliniğe sevkini yapıldığını, hastaneye sevk edilmeyi bekleyen ve bundan dolayı mağduriyet yaşayan mahpusların bulunduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Kurumda bulunan mahpusların haftanın beş günü Kurum doktoru tarafından muayene ve tedavi işlemlerinin yapıldığı, reçete edilen ilaçların Kurumla sözleşmesi olan eczanelerden en kısa sürede hazırlanarak Kuruma teslim edilmesinin istendiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

b. Kurumun bulunduğu İlçe Devlet Hastanesinin ikinci basamak hastane olduğu ve bazı polikliniklerde tek uzman doktorun bulunduğu,

c. Hastaneye sevki uygun görülenlerin sıra ile hastaneye sevk edildiği, uzman doktorların rahatsızlıkları nedeniyle uygun görülen mahpuslar için sevk formu düzenlemesi halinde üçüncü basamak hastanelere muayene için sevklerinin yapıldığı,

ç. Başvuranın; 10/1/2023 tarihinde Kuruma alındığı, 11/1/2023 tarihinde Kurum doktoru tarafından ilk muayenesinin yapıldığı, 17/1/2023 tarihinde dilekçesine istinaden Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Polikliniğine sevkinin uygun görüldüğü ancak başvuranın sevk reddettiği ve Beyin Cerrahi Polikliniğine gitmek istediği, 31/1/2023 tarihinde dilekçesine istinaden Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Polikliniğine sevkinin yapıldığı, 15/2/2023 tarihinde ilaç talebinde bulunduğu ancak doktor tarafından ilaç verilmesinin uygun görülmediği, 14/3/2023 tarihinde dilekçesine istinaden doktora muayene olmak istediği ancak muayeneye çıkmadığı, başvuranın iki bekleyen sevk planlamasının bulunduğu,

d. 8/4/2022 tarihli muayenesinde Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Poliklinik muayenesi önerildiği, başvuranın 17/1/2023 tarihinde dilekçesine istinaden Beyin Cerrahi Polikliniğine sevk istediği, Kurum doktoru tarafından geldiği kurum tarafından yaptırılan son Beyin Cerrahi Polikliniği muayene notunda yazılı olan Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Poliklinik görüşü önermesi nedeni ile sevkinin uygun görülmediği, 31/1/2023 tarihinde dilekçesine istinaden Kurum doktoru tarafından muayenesinin yapılarak Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Polikliniğine sevk edildiği,

e. Bahse konu *apranax plus* isimli ilacın reçetesinin kontrol edildiğinde süresinin geçtiğinin görülmesi üzerine ilacın temin edilemeyeceği bilgisinin verildiği, başvuranın Kurum doktorundan tekrardan ilacı reçete etmesini istediği, Kurum doktoru tarafından söz konusu ilacın reçete edilmesinin uygun görülmediği, başka ilaç reçete edilmek istendiğinde başvuranın “*Apranax plus'tan başka ilaç istemem.*” diyerek kabul etmediği, Kurumda *apranax plus* kullanan mahpusların mevcut olduğu, bu mahpuslara ilacın uzman doktorlar tarafından reçete edildiği ve kontrollü olarak verildiği, Kurum doktoru tarafından ayırım gözetmeksizin hasta olan mahpusların gerekli tedavilerinin yapıldığı, uygun gördüğünde bir üst hastaneye ilgili branşlara sevklerinin yapıldığı ve revir birimi tarafından titizlikle takibinin yapıldığı,

f. Mahpusların sağlık işlemlerinin eksiksiz ve düzenli olarak yerine getirildiği, başvuranın hastaneye sevklerinin sevk tarih sırasına göre yapıldığı, mezkûr iddialarının gerçeği yansıtmadığı belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından Kurumumuza yasal süre içerisinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*” başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. ...*”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Kurumun görevleri*” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkrasında; "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. 9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır." hükümleri bulunmaktadır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön inceleme yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön inceleme tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel olarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesine (CPT) göre, mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (Avrupa Konseyi, CPT, Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri, 1993, para. 34).

12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin AİHS'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

13. Başvuranın nakil gelmeden önce bulunduğu ceza infaz kurumu doktoru tarafından reçete edilen *apranax plus* isimli ilacın kendisine verilmediği iddiası kapsamında muhatap tarafından reçetenin tarihinin geçtiği, Kurum doktoru tarafından ilacın verilmesinin uygun görülmediği, başvurana muadil bir ilacın verilmesinin teklif edildiği ancak başvuranın "*Apranax plus'tan başka ilaç istemem.*" diyerek muadil ilacı kabul etmediği, Kurumda söz konusu ilacın kullanılmasının Kurum doktoru tarafından uygun görülmesi halinde kontrollü olarak verileceği anlaşılmıştır.

14. Başvuranın Beyin Cerrahi Polikliniğine sevk edilmesini talep ettiği ancak bunun yasak olduğu cevabını aldığı, başka bir mahpusun ise ilgili polikliniğe sevkini yapıldığı iddiası kapsamında muhatap tarafından Kurum doktorunun mahpusları ayırım gözetmeksizin muayene ederek uygun görmesi halinde hastanenin ilgili branşlarına sevk ettiği, Kurum doktoru tarafından Beyin Cerrahi Polikliniğine sevki uygun görülmeyen başvuranın Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Polikliniğine sevkini uygun görüldüğü ancak başvuranın söz konusu sevki kabul etmediği belirtilmiştir.

15. 5275 sayılı Kanun'un “Hastaneye sevk” başlıklı 80’inci maddesi; “(1) Hükümlünün sağlık nedeniyle hastaneye sevkine gerek duyulduğunda durum, kurum hekimi tarafından derhâl bir raporla ceza infaz kurumu yönetimine bildirilir.” hükmünü ihtiva etmektedir.

16. Başvurunun hastaneye sevke ilişkin mezkûr iddiası kapsamında mahpusların ilgili polikliniklere sevk işlemlerinde Kurum doktorunun görevli olduğu, bu kapsamda Kurum doktoru tarafından başvuranın Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Polikliniğine sevkine uygun görüldüğü ancak başvuranın sevki kabul etmediği anlaşılmıştır.

17. Başvurunun talep ettiği ilacın verilmemesine ve Hastanenin Beyin Cerrahi Polikliniğine sevk edilmemesine ilişkin iddialarıyla ilgili yapılan incelemede; başvuranın hastaneye sevki noktasında bir sorunun olmadığı ve bu konuda İdarenin gerekli kolaylığı gösterdiği, başvuranın sevk edileceği poliklinikleri tayin etme yetkisinin muayene eden hekimde olduğu, Kurumumuzun hekimlerin hastalara yönelik tıbbi tespit veya tedavilerin esasına ilişkin değerlendirme yapmaya görevli ve yetkili olmadığı, başvuranın iddialarını bir bilirkişi raporu veya başka delillerle desteklememesi ve ayrıca yapılan incelemede başvuranın iddiasının ispatına elverişli bir delilin bulunmaması nedeniyle söz konusu iddiaların incelenebilme şartını taşımadığı ve kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/4/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye